

THE MANAK-DHERI CO-OP. AGRICULTURAL v. THE PRESIDING 608
OFFICER, LABOUR COURT!, JALANDHAR AND ANOTHER
(M.M. Kumar, J.)

ਐਮਐਮ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਰਿਤੂ ਬਾਹਰੀ-ਜੇ ਜੇ,

ਮਾਨਕ-ਦੇਰੀ ਕੰਪਨੀ ਓ.ਪੀ. ਐਗਰੀਕਲਚਰਲ

ਸਰਵਿਸ ਸੋਸਾਇਟੀ ਲਿਮਿਟੇਡ, - ਅਪੀਲਕਰਤਾ

ਬਨਾਮ

ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫ਼ਸਰ, ਲੇਬਰ ਕੋਰਟ I'

ਜਲੰਧਰ ਅਤੇ ਹੋਰ

1997 ਦੇ ਸੀਡਬਲਯੂਪੀ ਨੰਬਰ 9086 ਵਿੱਚ 2010 ਦਾ ਐਲਪੀਏ ਨੰਬਰ 473

23 ਅਗਸਤ, 2010

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950-ਅਨੁਛੇਦ- 226—ਪੰਜਾਬ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਐਕਟ, 1961—ਐੱਸ. 55— ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੇਵਾ ਸੋਸਾਇਟੀ ਨਿਯਮ, 1986— ਰਿਸ. 14 ਅਤੇ 15—ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦ ਐਕਟ, 1947—ਐੱਸ. 10—ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ— RI ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪੀਲ। 1986 ਦੇ 15 ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ- ਹਵਾਲਾ- ਲੇਬਰ ਕੋਰਟ ਨੇ 60% ਬੈਕ ਵੇਜ ਦੇ ਨਾਲ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ- ਕੀ ਅਪੀਲ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਚੁਣਿਆ ਉਪਾਅ ਹਵਾਲਾ ਮੰਗ ਸਕਦਾ ਹੈ-ਹੋਲਡ, ਹਾਂ-ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ 1986 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਦੇ ਉਪਾਅ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਜਿਹੇ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤ/ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਰੋਕ ਕੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ—ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ, ਪੂਰੀ ਬੈਕ ਵੇਜ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਕਰਮਚਾਰੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਦਾ ਉਪਾਅ 1986 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤ/ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਰੋਕ ਕੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ

ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਆਂਇਕ ਫੋਰਮ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ। 1961 ਐਕਟ ਜਾਂ 1986 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਧਾਰਾ 55 ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਅਪੀਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਆਰਸੀਵੀਜ਼ਨਲ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ, ਇੱਕ ਵਿਆਖਿਆ ਜੋ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਵੱਲ ਝੁਕਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਨਾਲੋਂ ਤਰਜੀਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਦੀ ਹੈ।

(ਪੈਰਾ 8 ਅਤੇ 9)

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਐਮ.ਕੇ ਤਿਵਾੜੀ ।

ਐਮ.ਐਮ.ਕੁਮਾਰ, ਜੇ.

(1) ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਦੇ Clausc X ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਆਈ ਨਸੈਟ ਅਪੀਲ, 17 ਜੁਲਾਈ, 2009 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਕਰਮਚਾਰੀ-ਜਵਾਬਕਰਤਾ ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨ ਕੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਨਖਾਹ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਕੇਡਰ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਸਨ, 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਵੀ ਲਾਗਤਾਂ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਰੁਪਏ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 5000. ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਲੇਬਰ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਲੇਬਰ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਸਨੂੰ 60% ਬੈਕ ਵੇਜ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

(2) ਦੁਖੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਿਆਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੇ ਲੇਬਰ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਡਾਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ-ਜਵਾਬਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। 60% ਤੋਂ 100%।

(3) ਜਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਲੇਬਰ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਅਤੇ ਅੰਬਾਲਾ ਸੈਂਟਰਲ ਕੋਆਪ੍ਰੇਟਿਵ ਬੈਂਕ ਲਿਮਿਟਡ ਅੰਬਾਲਾ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ (1) ਅਤੇ ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।

ਮੋਰਿੰਡਾ ਕੋਆਪ੍ਰੋਟਿਵ ਸ਼ੂਗਰ ਮਿੱਲਜ਼ ਲਿਮਿਟਡ ਬਨਾਮ ਮੋਰਿੰਡਾ ਕੋਆਪ੍ਰੋਟਿਵ ਸ਼ੂਗਰ ਮਿੱਲ ਵਰਕਰਜ਼
ਯੂਨੀਅਨ ਦਾ ਕੇਸ , (2) ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਲਈ ਕਿ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦ ਐਕਟ, 1947 (ਸੰਖੇਪ
ਲਈ, 'ਆਈਡੀ ਐਕਟ') ਦੇ ਅਧੀਨ ਲੇਬਰ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ
ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 8,9 ਅਤੇ 10 ਤੋਂ
ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

- (4) ਇਸ ਲਈ, ਵਿਚਾਰਨ ਦਾ ਬਿੰਦੂ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਲੇਬਰ ਕੋਰਟ
ਕੋਲ ਆਰਡਰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ
ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੋਸਾਇਟੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਿੱਖਿਅਕ ਵਕੀਲ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਰਸੀ
ਤਿਵਾੜੀ ਬਨਾਮ ਐਮਪੀ ਸਟੇਟ ਕੋ-ਅਪ ਵਿੱਚ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ
ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਿਟਡ 1997 AIR (SC)
2652 ਜਿੱਥੇ ਮਾਨਯੋਗ

(T) (1993)2 SCT 310

(2) (2006) 6 SCC 80

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਇੱਕ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਇੱਕ ਕੇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਫੈਸਲਾ
ਐਮਪੀ ਕੋਆਪ੍ਰੋਟਿਵ ਸੋਸਾਇਟੀਜ਼ ਐਕਟ, 1960 ਦੀ ਧਾਰਾ 55(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤਾ
ਗਿਆ ਹੈ। ਸਬੰਧਤ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਔਟਲੀ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਵਿਵਾਦ
ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ
ਸਾਲਸ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਧੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਵਿਆਪਕ ਸੀ,
ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਨੂੰ ਬਾਹਰ
ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, 'ਐਫਐੱਚਸੀ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੇ ਸੇਵਾ
ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਕੇ ਉਠਾਇਆ ਸੀ, ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਜਾਂ
ਕਾਰੋਬਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾਣਾ। ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ
ਇੱਕ ਦਿਫਰੈਂਟ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਦਾ ਸੇਵਾ
ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੇਵਾ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ
ਬਿਲਕੁਲ ਕੋਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਫਿਰ ਸਬੰਧਤ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮ, 1997 ਆਪਣੇ
ਆਪ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਐਕਟ, 1961 ਦੀ ਧਾਰਾ 55 ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰੀ

ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਇੱਕ ਸਾਲਸ ਦੁਆਰਾ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਹੱਲ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। 'ITicre ਧਾਰਾ 69 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਸੈਕਸ਼ਨ 68 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਲਈ ਵੀ ਇੱਕ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਰਥਾਤ ਕਿਸੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਾਦ, ਏ. Mthc ਤੱਥ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। 'fhc ਸੋਡੀ ਨਿਯਮ। 1997 ਇੱਕ ਆਪਸੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸੈਕਸ਼ਨ 55,67 ਅਤੇ 60 ਨਜ਼ਿਠਦੇ ਹਨ।

9. ਕਿਰਤ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲੇਬਰ ਕੋਰਟ ਦਾ fhc ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸਮਾਪਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਾਦ, ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, fhc ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੇ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲੇਬਰ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਹੁਣ ਰੀਵ ਇੰਟੀਗਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। **ਅਮਹਾਲਾ ਕੋਆਪ੍ਰੇਟਿਵ ਬੈਂਕ ਲਿਮਿਟਡ, ਅਮਹਾਲਾ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ (1993) 2 SC f 310** ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਨੁਕਤਾ ਵੀ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬੈਂਚ ਨੇ ਦੁਬਾਰਾ **THC ਭੂਨਾ ਕੋਆਪ੍ਰੇਟਿਵ ਸ਼ੂਗਰ ਮਿੱਲ ਲਿਮਿਟਡ, ਬਨਾਮ ਮੋਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ 2000 (3) LSJS 692** 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ।
10. ਮੋਹਿੰਦਰ ਸਹਿਕਾਰੀ ਖੰਡ ਮਿੱਲਜ਼ ਲਿਮਿਟਡ, ਬਨਾਮ ਮੋਹਿੰਦਰ ਸਹਿਕਾਰੀ ਖੰਡ ਮਿੱਲ ਵਰਕਰਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ (2006) 6 ਐਸਸੀਸੀ 80 ਵਿੱਚ ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਨਜ਼ਿਠਦਾ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਕੋਆਪ੍ਰੇਟਿਵ ਸੋਸਾਇਟੀਜ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਸਿਵਲ ਕਾਰਵਾਈ। ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਪਬੰਧ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਨੂੰ ਫਿਰ **ਰਾਜਪੁਰਾ ਕੋਆਪ੍ਰੇਟਿਵ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਯੂਨੀਅਨ ਲਿਮਿਟਡ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ 2005**

(2) ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਲੈਡ ਲਾਅਜ਼ ਰਿਪੋਰਟਰ 96 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਸਿੱਖਿਅਤ ਜੱਜ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਇੱਕ ਮਾਮਲਾ ਜਿਸਨੂੰ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਸਾਡੇ ਕੇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਸਮਾਪਤੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੰਭਵ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਲੇਬਰ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਉਦਯੋਗਿਕ ਨਿਰਣਾ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਲਈ ਉੱਘੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦੋ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਐਕਟ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਪਬੰਧ ਹਨ। ਲੇਬਰ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੁਆਰਾ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਮਾਪਤੀ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

(4) ਮਿਸਟਰ ਐਮ ਕੇ ਤਿਵਾੜੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ - - ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸੇਵਾ ਸੁਸਾਇਟੀ ਰੂਲਜ਼, 1986 (ਸੰਖੇਪ '1986 ਦੇ ਨਿਯਮ') ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਪਾਅ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਲੈਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਆਈਡੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਤਹਿਤ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ 1986 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 14 ਅਤੇ 15 ਵੱਲ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

“14. ਜੁਰਮਾਨੇ:

ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਚੰਗੇ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਕਰਮਚਾਰੀ 'ਤੇ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਲਈ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(i) ਨਿੰਦਾ

(ii) ਭੱਤੇ ਵਿੱਚ ਕਮੀ

(iii) ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਹਟਾਇਆ ਜਾਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਉਪਰੋਕਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜੁਰਮਾਨੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਮੇਟੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਭੁੱਲ ਜਾਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਹੋਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿੱਤੀ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਜਾਂ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਤੋਂ ਵਸੂਲੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ।

2. ਉਪ-ਨਿਯਮ (o) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜੁਰਮਾਨੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ:-

- (i) ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਾਏ ਗਏ ਚਾਰਜਸੀ/ਚਾਰਜ ਦੀ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ
- (ii) ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਮਿਲਣ ਤੋਂ 15 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ।

15. ਅਪੀਲ :

(i) ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਡਿਪਟੀ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮ 14 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜੁਰਮਾਨੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ fdc ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।

(ii) **ਸੰਸ਼ੋਧਨ:**

ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਡਿਪਟੀ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮੈਂ ਅੰਤਮ, ਬਾਈਡਿੰਗ ਅਤੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਹੋਵੇਗਾ।"

(5) **ਆਰਸੀ ਤਿਵਾੜੀ ਬਨਾਮ ਐਮਪੀ ਸਟੇਟ ਕੋਆਪ੍ਰੇਟਿਵ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਿਟਡ, (3) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ 'b1c' 'ਤੇ ਐਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਲਈ ਸਮਰਥਨ ਮੰਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਕਰਮਚਾਰੀ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਦੋ ਕੋਰਸਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਲਈ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਕੋਰਸ ਚੁਣਨ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ**

THE MANAK-DHERI CO-OP. AGRICULTURAL v. THE PRESIDING 614
OFFICER, LABOUR COURT, JALANDHAR AND ANOTHER
(M.M. Kumar, J.)

ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਦਲਿਆ, ਉਸਨੇ ਡਿਪਟੀ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਿਯਮ 15 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲ ਦੇ ਉਪਾਅ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਇਆ, ਜਿਸ ਨੇ ਉਸਦੇ ਟੈਨਿਨੇਸ਼ਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਮੰਗ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਖੋਜ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੈ।

(6) ਕੋਈ ਹੋਰ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾਈ ਗਈ।

(3) ਜੇ.ਟੀ. 1997 (5) SC 95

(7) ਇਲੀ ਸਵਾਲ ਜੋ ਤਤਕਾਲ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੀ ਸੇਵਾ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਕੋਆਪ੍ਰੇਟਿਵ ਸੋਸਾਇਟੀਜ਼ ਐਕਟ, 1961 (ਸੰਖੇਪ ਲਈ, '1961 ਐਕਟ') ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਸਵਾਲ ਹੁਣ ਇਟੈਗਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅੰਬਾਲਾ ਸੈਂਟਰਲ ਕੋਆਪ੍ਰੇਟਿਵ ਬੈਂਕ ਲਿਮਟਿਡ, ਅੰਬਾਲਾ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਈਡੀ ਐਕਟ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹਰਿਆਣਾ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਐਕਟ, 1984 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਮਾਣਯੋਗ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸੋਨੀਪਤ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੂਗਰ ਮਿੱਲ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ, ਲੇਬਰ ਕੋਰਟ, ਰੋਹਤਕ, (4) ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ:-

(8) ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਐਕਟ, ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਲੇਬਰ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਉਥੇ ਉਪਲਬਧ ਉਪਾਅ-ਅੰਕ.ਆਰ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਪਰੋਕਤ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਇਕਸਾਰ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਕਪੂਰਥਲਾ ਕੇਂਦਰੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਬੈਂਕ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (ਸੁਪਰਾ) ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੇ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਉਪਾਅ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸਫਲ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਲੇਬਰ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਭੇਜ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਐਕਟ. ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮੇਰੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ

THE MANAK-DHERI CO-OP. AGRICULTURAL v. THE PRESIDING 615
OFFICER, LABOUR COURT, JALANDHAR AND ANOTHER
(M.M. Kumar, J.)

ਕਰਮਚਾਰੀ ਅਤੇ ਬੈਂਕ ਵਿਚਕਾਰ ਝਗੜਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 102 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਾਲਸ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 103 ਦੇ ਤਹਿਤ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦ ਐਕਟ, ਕਰਮਚਾਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਰਾਹਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੋਵਿਡੇਡ ਥੇਰਿਨ ਸਿਰਫ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਥਾਪਿਤ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਦੀ ਧਾਰਾ 128 ਹਰਿਆਣਾ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਐਕਟ ਨੂੰ (4) (1987-1) 91 PLR 77 ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। / r—

ultra vires ਭਾਵ ਉਦਯੋਗਿਕ ਝਗੜੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਉਪਲਬਧ ਉਪਾਅ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ, ਇੱਕ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਲੇਬਰ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਸਰੇਸ਼ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਆਰਡਰ ਖੁਦ ਹੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਨਿਆਂ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ / ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਅਤੇ ਮਾਲਕ, ਇੱਕ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ, ਹਰਿਆਣਾ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਐਕਟ, 1984 ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਅਤੇ 103 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਮਲਾ ਰੈਫਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 10 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਉਦਯੋਗਿਕ ਝਗੜੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਲੇਬਰ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਜਿਹਾ ਫੈਸਲਾ ਲੇਬਰ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਦਰਭ 'ਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਨਿਆਂਇਕਤਾ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।

(8) ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਕੀ 1961 ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 55 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਸਾਲਸੀ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਐਮ ਓਰਿੰਡਾ ਕੋ-

ਆਪਰੇਟਿਵ ਸ਼ੂਗਰ ਮਿੱਲਜ਼ ਲਿਮਿਟਿਡ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ (ਐਮ ਐਮ ਕੁਮਾਰ, ਜੇ.) ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਇਆ ਸੀ, ਮੋਰਿੰਡਾ ਬਨਾਮ ਮੋਰਿੰਡਾ ਕੋ-ਆਪਰੇਟਿਵ ਸ਼ੂਗਰ ਮਿੱਲ ਵਰਕਰਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ ਰਜਿਸਟਰਡ, (5)। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ 1961 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 55 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਸਵਾਲ ਵਿਚਾਰਨਯੋਗ ਹੈ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 11 ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਵਿਵਾਦ 1961 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 55 ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਛੁਹਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਲਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਮੋਰਿੰਡਾ ਕੋ-ਆਪਰੇਟਿਵ ਸ਼ੂਗਰ ਮਿੱਲਜ਼ ਲਿਮਿਟਿਡ ਬਨਾਮ ਮੋਰਿੰਡਾ ਕੋ-ਆਪਰੇਟਿਵ ਸ਼ੂਗਰ ਮਿੱਲਜ਼ ਵਰਕਰਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ, (6) ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਪੇਟੈਂਟ ਹੈ ਕਿ 1961 ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 55 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾ ਸ਼ਰਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਸਾਲਸੀ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਹ ਵਿਵਸਥਾ ਜੋ ਲੇਬਰ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਦੀ ਹੈ।

ਸੋਨੀਪਤ ਕੋ-ਆਪਰੇਟਿਵ ਸ਼ੂਗਰ ਮਿੱਲਜ਼ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਅੰਬਾਲਾ ਸੈਂਟਰਲ ਕੋ-ਆਪਰੇਟਿਵ ਬੈਂਕ ਲਿਮਿਟਿਡ ਅੰਬਾਲਾ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਈ.ਡੀ. ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਲਟਰਾ ਵਾਇਰ ਹੋਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਦਾ ਉਪਾਅ 1986 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤ/ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਰੋਕ ਕੇ ਅਦਾਲਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਨਿਆਂਇਕ ਫੋਰਮ

(9) ਆਰ ਸੀ ਤਿਵਾੜੀ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਇਲੀ ਦਲੀਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਫੈਸਲਾ ਐਮ ਪੀ ਕੋ-ਆਪਰੇਟਿਵ ਸੋਸਾਇਟੀਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 55(2) ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, 1960. ਉਸ ਐਕਟ ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 55 ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੂੰ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਜਾਂ ਸੋਸਾਇਟੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

THE MANAK-DHERI CO-OP. AGRICULTURAL v. THE PRESIDING 617
OFFICER, LABOUR COURT, JALANDHAR AND ANOTHER
(M.M. Kumar, J.)

ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਅੱਗੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਜਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਸੁਸਾਇਟੀ ਜਾਂ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਪਹੁੰਚੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ 'ਤੇ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਸਮਝਿਆ ਕਿ ਇਹ ਆਈਡੀ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, 1961 ਐਕਟ ਜਾਂ 1986 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਧਾਰਾ 55 ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਐਟ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਰੀਵੀਜ਼ਨਲ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ, ਇੱਕ ਵਿਆਖਿਆ ਜੋ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਵੱਲ ਝੁਕਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਨਾਲੋਂ ਤਰਜੀਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਦੀ ਹੈ। 1986 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ 1961 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 55 ਦੀ ਸਕੀਮ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਬਾਰੇ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ 1961 ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮਾਮਲਾ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਸ਼੍ਰੀ ਐਮ.ਕੇ.ਤੇਵਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਾਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਪੇਸ਼ਗੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤੱਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਅਤੇ ਉਹੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(10) ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਅਪੀਲ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਆਰ.ਕੇ.ਆਰ.

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

THE MANAK-DHERI CO-OP. AGRICULTURAL v. THE PRESIDING 618
OFFICER, LABOUR COURT, JALANDHAR AND ANOTHER
(M.M. Kumar, J.)

ਡੇਲੀਸ਼ਨ